

Az ember-robot együttműködés és a technostressz

Prof. Dr. Lazányi Kornélia

Az örök elégedetlenek?

- 1. ipari forradalom – erő
- 2. ipari forradalom – gyorsaság
- 3. ipari forradalom – ész
- 4. ipari forradalom – együttműködési hajlandóság

Ipari? Forradalmak

Ipar 4.0

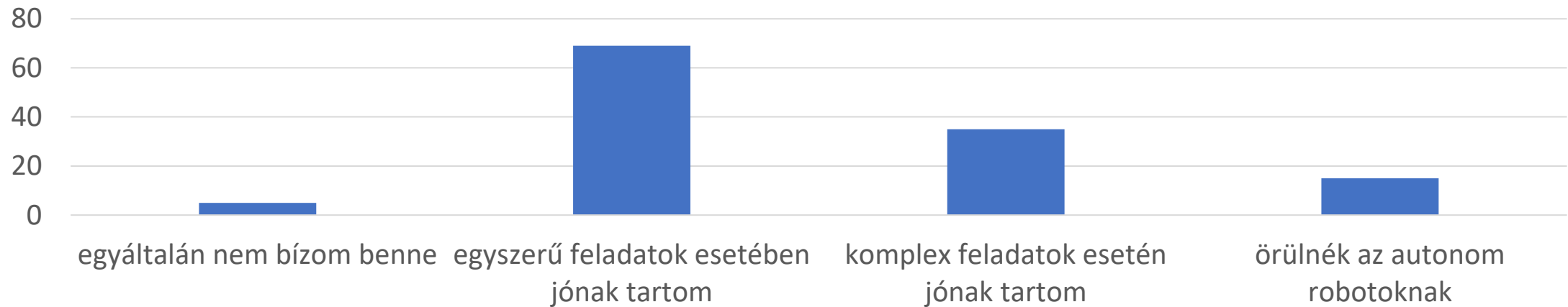
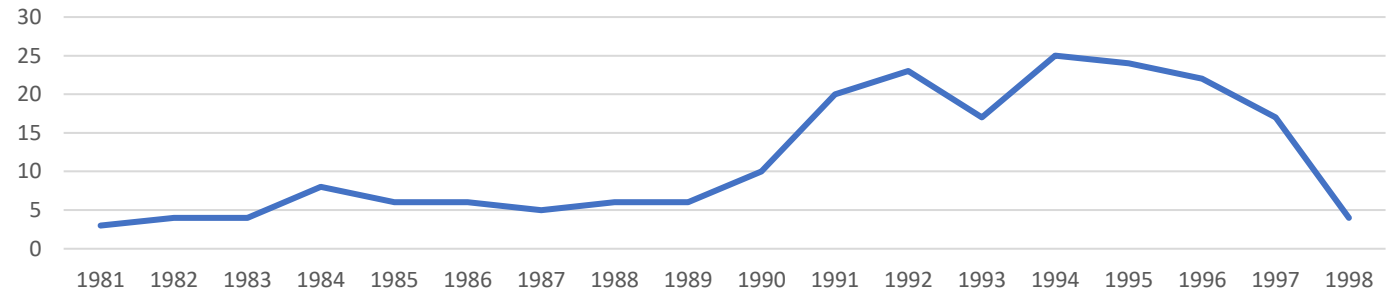
- Az emberek nem tudnak hatékonyan együttműködni, (nem úgy, mint az automatizált rendszerek)
  - Információs aszimmetria
  - Ügynök-megbízó elmélet
- Együtt tudunk működni a rendszerekkel?

Readiness - bizalom

- Egy ismeretlen (megismerhetetlen rendszerrel való együttműködés) mindig kockázatos
- Akkor vagyunk hajlandók egy másik entitással interakcióba bocsátkozni, ha feltételezzük, hogy annak ránk gyakorolt hatása pozitív, vagy legalábbis nem negatív
- A bizalom a kontroll helyettesítője
- A bizalom hiánya az automatizáció halála
- Az automatizált eszközök/rendszerek kipróbálásának feltétele a diszpozíciós bizalom
- Az együttműködés azonban már a történeti (tapasztalatokon alapuló) bizalom függvénye

Autonóm rendszerekbe vetett bizalom – még a fiatalok sem bíznak?

- 210 fiatal válaszadó
- 97 férfi, 113 nő
- Átlagéletkor 24,454

A technostressz összetevői

- Túlterhelés - az IKT „túl sokat” eredményez valamiben – például a kommunikációban
  - Invázió - az IKT mindenütt jelen van, és elmosza a munka és a magánélet határait
  - Komplexitás az IKT eszközöket túl nehéz használni
  - Bizonytalanság - az IKT túl gyakran változik, és nagymértékű, folyamatos alkalmazkodást igényel, az IKT gyors fejlődése elbizonytalanítja az egyént
  - Megbízhatatlanság - az IKT gyakran nem működik megfelelően
  - Nem kívánt nyilvánosság - az IKT elősegíti az egyének magánéletének rosszindulatú vagy véletlen megsértését
- + Társadalmi nyomás, amikor úgy érzik, elvárják tőlük, hogy speciális IKT-t használjanak

	túlterhelés	invázió	komplexitás	bizonytalanság	megbízhatatlanság
Nő	2.8 (1.1)	3.2 (1.1)	2.5 (1.1)	2.4 (1)	3.0 (1.2)
Férfi	2.5 (1.1)	2.9 (1.2)	2.3 (1.1)	2.5 (1)	2.8 (1.2)
<30év	2.6 (1.2)	3.0 (1.0)	2.3 (1.1)	2.4 (0.9)	2.7 (1.2)
>30 év	2.8 (1.1)	3.1 (1.2)	2.4 (1.1)	2.4 (1.0)	3.2 (1.2)
Végzettség:					
Középiskola	2.6 (1.2)	2.8 (1.1)	2.4 (1.1)	2.4 (1)	2.8 (1.2)
Egyetem	2.8 (1.1)	3.2 (1.0)	2.4 (1.1)	2.5 (1)	3.0 (1.2)
Alkalmazott	2.9 (1.1)	3.1 (1.1)	2.4 (1.1)	2.4 (1)	3.2 (1.1)
Munkanélküli	2.1 (1.2)	2.9 (1.1)	2.3 (1.0)	2.4 (1)	2.3 (1.1)
Munka- tapasztalat					
<10	2.6 (1.1)	3.0 (1.1)	2.3 (1.1)	2.4 (0.9)	2.7 (1.2)
>10	2.8 (1.2)	3.1 (1.2)	2.5 (1.2)	2.4 (1.1)	3.4 (1.2)

	Techno- szorongás	Techno- fáradtság	Karrier azonosság	Karriertervez és	Karrier rugalmassági problémák	Élettel való elégedettség	Munka- család konfliktusok
Techno- szorongás	1-	-	-	-	-	-	-
Techno- fáradtság	.90**	1-	-	-	-	-	-
Karrier azonosság	-.04	-.06	1-	-	-	-	-
Karriertervez és	-.23**	-.23**	.50**	1-	-	-	--
Karrier rugalmassági problémák	.42**	.40**	-.22**	-.28**	1-	-	-
Élettel való elégedettség	-.22**	-.19**	.36**	.32**	-.03**	1-	-
Munka- család konfliktusok	.46**	.39**	.13	.03	.37**	-.09	1

Megküzdési technikák

- Problémaközpontú megküzdés: helyzet megváltoztatása vagy befolyásolása, például a stresszor elkerülésével vagy segítségkéréssel
  - IKT-jellemzők/IKT-használati rutinok módosítása a technostressz forrását célozza meg, és hosszú távon megpróbálja csökkenteni a hatását.
  - Online és offline elszigetelés - IKT-tól való ideiglenes elszakadás (időzítés, vagy környezet megváltoztatása)
- Érzelmeközpontú megküzdés: megpróbálja manipulálni a stresszreakció által okozott érzelmi izgatottságot, például meditációval vagy mentális határok felépítésével
  - IKT stresszorokra adott személyes reakciók módosítása
- A munka/magánélet feletti kontroll visszaszerzése (észlelt jelenség)

Következtetések

- A változás bizonytalanságot hoz magával
- A változás stresszes
- Lehet kezelni!